

רעח א אין תופרין פ"ת אלא בגידי בהמה וכו'. ירושלמי דפרק קמא דמגילה (דף ע"ח) (ה"ט): ומ"ש ולא יתפור וכו'. נפרק שני דמגילה (דף י"ט): א"ר חייל בר אבא א"ר יוסן שזר הכפר הלכה למשה מסיני ומחו לה אמוחא ולא אמרו אלא כדי שלא יקרע. ופירש רש"י כשמופרין יריעות של ס"ת לחבן יחד משירין נפרק למעלה ולמטה שאם אינו משיר מהדק מחזקה כשהוא מהדקו לס"ת והוא נקרע אבל עכשיו כשהוא מהדקו נכח ומתחיל להרחיב ורואה להקרע מונע מלהדק יותר עכ"ל. ומשום הכי קאמר רבי יוסן גופיה נסוף פרק בני הכיר (דף ל"ב) הגולל ס"ת לרין שיטמנו על הכפר פירוש כנגד הכפר יהדקנו מפני שאם יקרע יקרע בתפירה וכמו שכתב רבינו באורח חיים סימן קמ"ז (קכ"ו). ונראה דלכא נפקותא דלמאי דקס"ד מתיקרא דהו הלכה למשה מסיני מיפסל ס"ת נהי אלא השתא דאינה אלא פקנה חכמים כדי שלא יקרע לא מיפסל ס"ת נהי והכי נקטינן:

ב ובתיקון התפירה שא"ל השוא"ל וכו'. נמשותב כלל ג': ומ"ש כי פתוך הגמרא משמע וכו'. נשאלה כמזכיר כי נספר משמע ורצה לומר נספר נמסכת סופרים כי אין זה נגמרא וכמ"ש הרא"ש נמשונה דנפריס חילונים יש שיש למפרה מנחון וכו'. דהיינו מסכת סופרים שהוא ספר שאינו נכנס בכלל הגמרא:

ג ועושיין דה ב' עמודים וכו'. נרימא פ"ק דתמרא (דף י"ד). ועיין לעיל ריש סימן רע"ב (פ"ב): ומ"ש ומה ששייר מסנו וכו'.

סימן רעח

פרטי רחמי דיניס המחבארים בזה הסימן

(א) כמה תופרים ס"ת וכיצד תופרים: (ב) כיצד כורכין בו העמודים: (ג) אם ירעה אחת אינה תפורה עמו:

א (ב) אין תופרין ספר תורה אלא בגידי בהמה או חיה טהורה שראויה ליכתב בעורן. (ג) ולא יתפור כל היריעה מראשה לסופה אלא יניח בראשה מעט ובסופה מעט שלא יהא תפור. ובתיקון התפירה שאל השואל מאדוני אבי הרא"ש ז"ל תודיעני ענין התפירה כי מתוך הגמרא משמע שיש לתופרה מבחוץ והנה ראיתי בכל המקומות שאין תופרין מבחוץ אלא מניחין שתי יריעות זו על גב זו ותופרין בכפל עשוי כזה מבית ומחוץ והיה נראה לי שיותר טוב בזה לכל דבר לגלול ולחזק עד כאן. והשיב גם אני ראיתי את אבא מרי ז"ל שתפר ספר תורה כאשר כתבת (ג) אך (ב) בספרים החיצונים יש שיש לתופרה מבחוץ ותפירה מבחוץ היא יותר נאה שאין החוטין נראין בפנים ונראה כולן כקלף אחד. והתופרין כאשר כתבת דעתם בזה שמה שאמרו לתופרה מבחוץ למעוטי שלא לתופרה מבפנים כעין תפירת חוץ כי זה מגונה ביותר אבל לתפור כאשר כתבת נראה בעינינו קיים אין יותר עד כאן. ויש אומרים מה שכתוב במסכת סופרים לתופרה מבחוץ א לאו אתפירת היריעות זו לזו קאי אלא אנקרעה היריעה וקאמר כשכא לתופרה שלא יתחוב המחט בתוך הכתב אלא מחוץ לכתב. ולא נהירא דהא פשיטא הוא ועוד דלישנא מבחוץ לא משמע הכי: **ב** ועושיין לה שני עמודים אחד בראשה ומה ששייר ממנו (ד) בראשה וסופה יכרוך אותם על העמודים ובגידים על העמודים (א):

דרכי משה

רעח (א) כתב מהר"י וייל בפסקיו סימן ס"ג נשאלתי אם מותר לדבק בדבק היריעות של ס"ת סביב העמודים (ואסרת) [ואמרת] דצריך לתפור בגידים כמו שפסקו כל הפוסקים ועוד סברא היא כי כשיהיה ימים רבים הדבק מתחייב ויתרפה מעל העמודים משא"כ בגידין (ומיהו בשעת הדחק שרי (ס"א אינו) ב) עכ"ל. וכתב בתרומת הרשן סימן נ"א דס"ת שיריעותיה תפורים זו בזו במשי פסול דצריך

פרישה

רעח (ב) אין תופרין פ"ת אלא בגידי בהמה וכו'. ולס תפרה נמשי אינה כשרה ולרובין אס"כ לתקן בגידין ומ"מ על ידי הדחק כשר כן פסק מהר"א סימן נ"א. מורי ורבי (מהרש"ל נבאורו לעור). ועיין מרש"ה: (ג) ולא יתפור כל היריעה מראשה לסופה. כדי שלא יקרע אם יממט ומיעד לא מיפסל נכ. ר"ן: (ג) אך בספרים החיצונים וכו'. מזה מוכח דנפריס חילונים היינו מסכת סופרים דהא נמנון כתב ז"ל מה שכתוב נמסכת סופרים לתופרה מנחון וכו'. ועיין מה שמנטי באורח חיים סימן תקפ"ב (ירש"ה פ"ג). וכ"כ הבית יוסף נסיון ער"ה (הכ) בס' הר"י אשכנזי ע"ש: (ד) בראשה ובסופה יכרוך על העמודים. וישמיר בין עמוד לעמוד רוחב ג' אלצעות כמ"ש לעיל נסיון רע"ג:

דרישה

רעח [א] אין תופרין פ"ת אלא בגידי בהמה וכו'. מעשה בא ידי שנקרעה ס"ת ונתחלקה לשנים ותפרוה במשי והתרחי לקרות בה א"ע דאין קורין בחומשין מפני כבוד הציבור (ניטן ס). וכל שכן ס"ת שחסרה יריעה והיא נמי כיון דמעותה לתפור בגידין כאילו תפר חציה דמי והאי לתור קאי מוטב שירחה כבוד הציבור היכא דלא אפשר קודם שתרחוה תקנת חכמים לקרות בתורה. ומיהו באותה יריעה עצמה אפילו חפרה בגידין אסור לקרות בה (ובת"ה ס"י נ"א דבשעת הדחק שאין כאן מי שיתקן הגידין מותר מיהו אם אפשר לתקן אין קורין עד שיתקנה. עד כאן המניה):

חדושי הגהות

רעח (ב) מזה מוכח דנפריס חילונים היינו מסכת סופרים לתופרה מנחון וכו' (פרישה):

הגהות והערות

רעח א* כ"ה בכת"י ובב"י דפיר. ב"פוס דיהתפורט, דפוס קניגסברג דפוס ורשא-וילנא הגירסא "קיום" יותר. בשו"ת הרא"ש הגירסא "מקרים" יותר [א] כפי נוסחת הגר"א (שם אות ד): [ב] בכת"י ליתא תוספת זו. וכתב באורח מישור ח"ל: "במהר"י שם לא נמצא מה שפסיים רבינו בשמו ומיהו בשעת הדחק

ובלכד שיהיו משולשין, ואפי' היו משולשין בס"ת לא מהני, כדמוכח להדיא התם. הא קמן דס"ת שנקרע דווקא בעינן כל התפירה בגידים ולא משאר חוטים כלל¹. והיה נראה ה"ה אם לא תפרה כלל רק במקום משולשין בס"ת פסול, דמה לי תפרה בפשתן בין המשולשין מה לי לא תפרה כלל ביניהם, ואדרבא מצינו אויר פסול בסוכה בג' וסכך פסול בארבעה, וכן מלאהו בקרובים השטר כשר, כדאיתא פ' גט פשוט (ב"ב קסב, ב). וכן מהא דמצריך תלמודא שיור מקום התפירה משמע קצת דהוי שפיר למיתפרה מראש ועד סוף.

אמנם נראה דנוכל לומר דודאי בתחילה בעינן הכי, אבל אם כבר תפרה כולה כהלכתה ואח"כ נקרע

כדלעיל נראה להביא ראייה קצת דשרי לקרות בה, מדאמרינן פ' הנזקין (גיטין ס, א) ס"ת שחסירה אפילו יריעה אחת אין קורין בה, ופי' אשירי בהלכות ס"ת² מימרא זו דרצ"ל שחיבר כל היריעה של ס"ת ותפרם יחד, ונשאר יריעה שלא חיבר עמהם, אע"פ שמונחת כאן אסור לקרות בה עד שיהיו כולן מחוברים יחד³, ע"כ. משמע קצת דבדיעבד, שכבר היו מחוברים כהלכתם, ועדיין מחוברים מעט בענין זה, שאותם תפירות ה' או ו"ה של קיימא הן, דכה"ג הוא חשיב תפירה לענין שבת ושעטנז⁴ שרי לקרות בה, דלא אסר תלמודא אלא היכא דמעיקרא חסירה היריעה ואינה מחוברת⁵. הנראה לע"ד כתבתי.

סימן נא

שאלה: ס"ת אשר יריעותיה תפורות זו לזו במשי כשירה או פסולה.

תשובה: יראה דפשיטא דאינה כשירה היא, וכ"כ הרמב"ם¹ בהדיא. ובספר התרומה² כתב: אעפ"י שרגילות הוא לתפור ס"ת שנקרע במשי מ"מ הא דאמרינן ותופרה בגידין קאי אתפירה דיריעות זו לזו, לומר דיריעות זו לזו לא שרי לתפור אלא בגידין³. אמנם ראיתי במקצת חבורות שהיה להם ס"ת תפורת במשי וקראו בהן, ואפשר ע"י הדחק שלא היה שם יודע לתקן הגידין ובתחילת תיקונו נתפרו כך במשי⁴. וכה"ג

יש לסמוך אהא דכתב אשירי בסוף הלכות ס"ת⁵ בשם הגאונים⁶ דס"ת שאין הקלפים שלה מעובדים לשמה משום דלא היה שם עבדן לעבדן לשמה, וכתב דאע"פ דסבירא לן דאינו מעובד לשמה פסול מ"מ יכולים לקרות כאותו ס"ת בצבור משום עת לעשות לה' הפרו תורתך⁷. ומייתי ראייה מר' יוחנן ור"ל דהוה מעייני בספר דאגדתא בשבת (גיטין ס, א). אמנם משמע נמי התם להדיא דאם אפשר לתקן אח"כ דצריכים לתקן. וה"ה בנ"ד אם ימצאו להם גידין ודאי יתקנו אותה, עד שלא יקראו בה⁸. הנראה לע"ד כתבתי.

דיני מזוזה

סימן נב

שאלה: המזוזות נודגים להניח במזוזות הפתח כאלכסון כדי לקיים פרש"י ופר"ת², לאיזה צד מטין הראש של מזוזה, והיינו שיטה עליונה לצד פני הפתח, או לצד חוץ לצד רשות הרבים.

סי' נ: 1. עי' לקמן סי' נ"א. 2. סי' ט"ז. 3. שו"ע (יו"ד סי' רע"ח ס"ד). 4. לאו דווקא אלא רצ"ל שא"צ שתהא מחוברת כרובא — ונקודה"כ שם. עי' הער' 5. עי' ט"ז שם (סק"ב) שתמה ע"ד רבינו דאי מדמי ליה לשבת ושעטנז אפי' בשני תפירות סגי, וע"ע מה שהק' שם. ולק"מ כלל כמשי"כ בנקודה"כ שם דודאי לא כתב רבינו לדמות לשבת ושעטנז אלא לענין שיחשב תפירה של קיימא, וע"ש עוד מש"כ בזה. 6. שו"ע (שם ס"ג). ועי' פת"ש (סק"ד) ותשו' חת"ס (יו"ד סי' רע"ה). [ועי' תשו' הרא"ש כלל ג' סי' י"א ומהר"ל החדשות סי' קי"ט].

סי' נא: 1. פ"ט מהלכ' ס"ת ה"ג. 2. סי' ר"ב. 3. עי' תשו' הרא"ש (כלל ג' סי' י"א). 4. רמ"א (יו"ד סי' ר"פ ס"א) ועי' ב"י וגר"א שם. 5. סי' י"ט [נהנתקה מס' העיתים]. 6. בתשוה"ג הרכיב (סי' תל"ב) ובמכריע פ"ד כשם מר משה גאון, ועי' מפתח לתשוה"ג מילר (עמ' 76) ובהלכ' ס"ת לר"י ברצלוני — גנוז מצרים (עמ' 17-18) ובמנהגים ישנים מדורא לבעל השע"ד (אלפנביץ עמ' 162) וכ"כ בתוס' שבת (עט, ב ד"ה קלף) כשם ר"ת וביראים (סי' ט"ז), ועי' רקנאטי (סי' מ"ב) בשם הגאונים וע"ע תניא רבתי (סי' ו'). 7. עי' רמ"א (סי' רע"ח ס"ב) שפסק בשם רבינו "בשעת הדחק שא"א לתופרה בגידין אם תפרה במשי סכיב העמודים קורין בה". וכבר חמה עליו בדגול מרבבה שם דהא רבינו מיירי לענין תפירת היריעות, אבל בין העמודים אפי' לא נתפרו כלל אלא שמונחים שם אם אין כמה לתופרן כשר, וע"ש בפת"ש (סק"ג). [ועי' תשו' חת"ס (יו"ד סי' רע"ז)]. 8. רמ"א שם, וכתב אין קורין בה עד שיתקננה, וכפי הנראה למד זאת מלשון רבינו שכתב "עד שלא יקראו בה". אכן כד' רבינו פשט הלשון היינו שיקפיד לעשות כן קודם לתפירה.

סי' נב: 1. מנחות לג, א ד"ה הא עכידא. 2. שם בתורה"ה הא.